

УДК 316.776:004.73

А. С. Осмак,
д. філос. з публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри національної економіки та публічного управління,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-1960-8353>

Ю. В. Карпенко,
д. філос. з публічного управління та адміністрування,
доцент кафедри інноваційних бізнес-технологій,
Навчально-науковий інститут бізнес-освіти імені Анатолія Поручника,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-9169-7576>

Є. І. Качмарський,
к. політ. н., Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8369-8090>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.8.251

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ У ФОРМУВАННІ СТІЙКОСТІ СУСПІЛЬСТВА ДО ДЕЗІНФОРМАЦІЙНИХ КАМПАНІЙ

A. Osmak,
PhD in Public Management and Administration, Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman (Kyiv, Ukraine)

Y. Karpenko,
PhD in Public Management and Administration, Associate Professor,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Y. Kachmarskyi,
PhD in Political Sciences, V.M. Koretsky Institute of state and law
of National Academy of Sciences of Ukraine

THE ROLE OF STRATEGIC COMMUNICATIONS IN BUILDING SOCIETY'S RESILIENCE TO DISINFORMATION CAMPAIGNS

У статті проаналізовано роль стратегічних комунікацій у формуванні стійкості суспільства до поширення дезінформації. Розглянуто сутність та зв'язок стратегічних комунікацій з протидією дезінформаційним кампаніям, а також їх вплив на процеси управління довірою у суспільстві до органів державної влади. Уточнено трактування дезінформації, її види та наслідки для формування суспільної довіри. Наголошено на важливості використання стратегічних комунікацій для підтримки довіри громадськості до офіційних інформаційних джерел та запобігання поширенню неправдивої інформації. Проаналізовано вплив дезінформації на загальний рівень довіри в суспільстві та запропоновано шляхи побудови стійкої комунікаційної стратегії для ефективного протистояння дезінформації. Рекомендовано експертному середовищу використовувати одержані результати та висновки для розбудови стійкого та надійного інформаційного середовища держави, а також для фахівців, які займаються питаннями підвищення довіри громадськості до діяльності органів публічної влади та зміцнення стійкості суспільства в умовах інформаційної нестабільності.

The article analyzes the role of strategic communications in building society's resilience to the spread of disinformation, the correlation between strategic communications, public trust, and protection against disinformation, which is critically important for developing effective strategies to counter these threats and developing mechanisms to mitigate the negative impact of disinformation campaigns on society. The essence and connection of strategic communications with countering disinformation campaigns and their impact on trust management processes in society towards government authorities are considered. The interpretation of disinformation, its types, and consequences for shaping public trust is clarified. Emphasis is placed on the importance of using strategic communications to support public trust in official information sources and prevent

the spread of false information achieved through systematic and purposeful dissemination of information about the activities of government authorities, their decisions, and strategies. Additionally, it is emphasized that strategic communications help manage crises and conflicts arising around state decisions. It is determined that disinformation is a deliberate process of creating and disseminating unreliable information aimed at harming state or societal interests through manipulative information-psychological influence on public opinion, and purposeful disinformation campaigns can significantly undermine public trust in official information sources and encourage society's skepticism regarding news, reports, and data received through such information channels. Key factors undermining trust in official information sources are identified, including the active dissemination of a large amount of unreliable information in the information space. The impact of disinformation on the overall level of trust in society is analyzed, and ways to build a resilient communication strategy to effectively counter disinformation are proposed. It is recommended that the expert community use the obtained results and conclusions to build a resilient and reliable information environment of the state, as well as for professionals involved in increasing public trust in the activities of public authorities and strengthening society's resilience in conditions of informational instability.

Ключові слова: стратегічні комунікації, дезінформація, суспільна довіра, стійкість суспільства, інформаційна безпека, стратегії протидії дезінформації.

Key words: strategic communication, disinformation, societal trust, societal resilience, information security, counter-disinformation strategies.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У світі нових медіа та сучасних інформаційних технологій суспільство стикається з проблемами, пов'язаними з поширенням дезінформації. Україна, яка переживає збройну агресію з боку Російської Федерації, стала основною мішенню дезінформаційних кампаній агресора. Водночас, нестабільність довіри до офіційних інформаційних джерел та масове поширення неправдивої інформації породжують серйозні виклики для ефективного функціонування суспільства і держави. Розуміння взаємозв'язку між стратегічними комунікаціями, суспільною довірою та захистом від дезінформації є критично важливим для розробки ефективних стратегій протидії цим загрозам. У цьому контексті важливим є розуміння механізмів впливу дезінформації на формування суспільної довіри. Дослідження має на меті розкрити природу цього впливу та ідентифікувати фактори, що впливають на рівень довіри громадськості.

Також одним із ключових завдань є аналіз ефективності стратегій стратегічних комунікацій у збереженні та підвищенні рівня довіри громадськості до офіційних інформаційних джерел. Дослідження спрямоване на визначення оптимальних підходів до взаємодії з громадськістю та побудови довіри до інформаційних ресурсів органів державної влади.

Ще одним завданням є вироблення механізмів відвернення негативного впливу дезінформаційних кампаній на суспільство. Дослідження спрямоване на створення інноваційних підходів до виявлення та протидії дезінформації з метою забезпечення інформаційної безпеки суспільства.

Також важливим завданням є вивчення ролі державних та недержавних акторів у захисті від дезінформації та зміцненні суспільної стійкості. Дослідження спрямоване на визначення ролі різних суб'єктів у формуванні державної інформаційної політики та реалізації заходів із захисту суспільства від дезінформації.

Нарешті, одним із важливих завдань є вироблення практичних рекомендацій для підвищення медійної грамотності та критичного мислення серед населення. Дослідження спрямоване на вироблення програм та ініціатив, які сприятимуть формуванню культури інформаційної безпеки та критичного аналізу інформації в суспільстві.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Одним з ключових аспектів, які активно обговорюються в сучасній комунікаційній дискусії, є роль стратегічних комунікацій у протидії дезінформації та формуванні і підтриманні довіри суспільства до офіційних джерел інформації та органів державної влади. У своїй роботі Г. Томас та К. Стефенс [6] розглянули різні підходи до визначення поняття "стратегічні комунікації" і дослідили їх вплив на формування довіри громадськості до інституційних організацій. Цю тему також досліджували А. Редінг, К. Уїд та Дж. Чез [7], які наголошують на необхідності координації комунікацій між суб'єктами різних відомств та організацій.

Подальші дослідження науковців, зокрема К. Пауля [13], а також вітчизняних дослідників, таких як В. Ліпкан [10], Л. Хорішко [11], О. Кундеус [12], зосереджуються на уточненні термінологічного визначення поняття стратегічних комунікацій і вивченні методів та інструментів їх реалізації. Автори наголошують на тому, що вироблення цілісних стратегій комунікації є ключовим аспектом у протидії дезінформації та зміцненні довіри суспільства до влади.

Роботи Д. Фелліса [17], Г. Почепцова [15], В. Шлапаченко [18] та М. Кіци [14] розглядають дезінформацію як широкий спектр методів та стратегій, спрямованих на створення та поширення неправдивої, маніпулятивної або викривленої інформації з метою впливу на об'єкт таким чином, щоб він сприймав дійсність неадекватно. Вони аналізують діяльність різних інституцій у виявленні та реагуванні на дезінформаційні загрози, наголошуючи на важливості співпраці між різними суб'єктами для ефективної протидії таким загрозам.

Дослідники В. Коновал [19], І. Новосельський [20], І. Застава [21] розглядають особливості комунікаційного процесу в контексті стрімкого розвитку сучасних інформаційних технологій.

Проте слід зазначити, що питання стратегічних комунікацій залишаються ще мало вивченими та потребують подальших досліджень, зокрема в напрямі впливу стратегічних комунікацій на зміцнення й підтримання довіри суспільства до органів влади та формування стійкості до дезінформаційних кампаній.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є аналіз впливу стратегічних комунікацій на формування та підтримку довіри суспільства до офіційних джерел інформації та забезпечення його стійкості до дезінформаційних кампаній.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У контексті протидії дезінформації суть стратегічних комунікацій полягає у виробленні та впровадженні цілісних комунікаційних стратегій для ефективного реагування на дезінформаційні загрози, забезпечення адекватної інформаційної відповіді, формування та підтримки довіри громадськості до державних інституцій та офіційних джерел інформації, а також зміцнення резистентності суспільства до маніпуляцій та неправдивої інформації.

Варто зауважити, що донедавна система стратегічних комунікацій не привертала значної наукової, політичної чи соціальної уваги. Однак у сучасний період стратегічні комунікації стають невід'ємною складовою сучасної цивілізації, а їх впровадження у комунікативну структуру визначається як ключовий фактор для ефективного розвитку суспільства і держави.

Звертаючись до історії питання, слід зауважити, що термін "стратегічні комунікації" у державному документі невійськового характеру вперше з'явився у 2007 році в США (U.S. National Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication) [1]. У документі йдеться про значення стратегічних комунікацій як інструменту для ефективної публічної дипломатії та побудови довіри як у внутрішньому, так і в міжнародному контекстах.

У 2010 році адміністрація президента представила перед Конгресом США "Національну програму для стратегічних комунікацій" (National framework for strategic communication) [2], в якій стратегічні комунікації визначаються як синхронізація політичних заходів та інформування про них суспільства з використанням дипломатичних служб, ЗМІ та засобів зв'язку з громадськістю. Пізніше в цей документ було внесено зміни, відповідно до яких головним завданням стратегічних комунікацій стало формування позитивного іміджу США серед міжнародної спільноти.

У 2015 в США був створений Центр антитерористичних стратегічних комунікацій, однією з ключових функцій якого стало вироблення ефективної стратегії протидії дезінформації [3].

Щодо Європейського Союзу, то одне з перших визначень поняття стратегічних комунікацій було сформульоване у звіті Королівського інституту міжнародних відносин у 2011 році. В цьому документі стратегічні ко-

мунікації інтерпретуються як систематичні, узгоджені, послідовні та ефективні дії на тактичному та оперативному рівнях, спрямовані на формування у цільовій аудиторії певних типів поведінки [4].

У 2016 році Європейським Союзом було ухвалено Концепцію спільного бачення стратегічних принципів та напрямів діяльності ЄС, відому як EU Global Strategy "Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe", EUGS [5]. Зокрема, цей документ визначає стратегічні комунікації як один з ключових компонентів зовнішньої політики та безпеки ЄС. Велику увагу також було зосереджено на проблемі дезінформації та необхідності протидії їй через стратегічні комунікації.

Щодо концептуального визначення терміну "стратегічні комунікації", слід відзначити широкий спектр трактувань цього поняття на сучасному етапі. У науковому дискурсі поняття "стратегічні комунікації" базується на розумінні ключових термінів, таких як "стратегія" та "комунікація". Зокрема, Г. Томас та К. Стефенс у своєму "Вступі до стратегічної комунікації" посилаються на дослідження Аргента, Хоуела та Бека, які розглядають стратегічні комунікації як "узгоджену та загальноприйнятну стратегію організації для покращення її стратегічного позиціонування" [6]. Також вони звертаються до Груничя, який вказує на те, що завданням стратегічних комунікацій є "налагодження та підтримання зв'язків між інституційними організаціями" [6]. З таким підходом до розуміння стратегічних комунікацій погоджуються А. Редінг, К. Уїд та Дж. Чез, які вважають, що йдеться про координацію комунікацій між суб'єктами різних відомств та організацій [7]. Проте ми схилиємося до розгляду "стратегічних комунікацій" як більш широкого поняття, що включає в себе не лише комунікації між окремими організаціями, а й діяльність, спрямовану на різні цільові аудиторії, зокрема, на суспільство в цілому, до якого інформація доноситься через узгоджені слова, образи та вчинки.

Зазначимо, що Україна легітимізувала поняття стратегічних комунікацій на державному рівні у 2015 році в рамках прийняття Воєнної доктрини. В цьому документі стратегічні комунікації визначені як "скоординоване і належне використання комунікативних можливостей держави — публічної дипломатії, зв'язків із громадськістю, військових зв'язків, інформаційних і психологічних операцій, заходів, спрямованих на просування цілей держави" [8].

У науковому середовищі поняття стратегічних комунікацій трактується різноманітно: як процес узгодження спільних дій на рівні різних відомств, і як результат таких дій. При цьому наголошується на необхідності довгострокових зв'язків між різними організаціями і відомствами для ефективного впливу на зовнішню аудиторію [9, с. 67—68]. Вітчизняний дослідник В. Ліпкан вбачає чотири складові стратегічних комунікацій: інтеракціоністську, інформаційно-психологічну, технічну та військову [10]. Л. Хорішко визначає стратегічні комунікації як сукупність засобів впливу на громадськість, спрямованого на реалізацію інтересів суб'єктів політики [11, с. 106]. О. Кундеус вбачає головне завдання стратегічних комунікацій в скоординованому і належному використанні комунікативних можливостей держави, спрямованому на позитивне сприйняття суспільством державної політики [12].

Проаналізувавши різні визначення стратегічних комунікацій, можемо констатувати, що в усіх випадках йдеться про цілеспрямовану комунікацію з об'єктом з метою впливу на нього, адже, як зауважує К. Пауль, "кожне надання інформації є актом переконання". Проте автор наголошує, що слід відрізнити "добросесне" інформування цільової аудиторії в рамках стратегічних комунікацій від дезінформації та інших форм негативного інформаційного впливу на об'єкт [13, с. 4].

Загалом, стратегічні комунікації відіграють ключову роль у забезпеченні довіри громадськості до державних структур та офіційних джерел інформації. Це досягається через системне та цілеспрямоване поширення інформації про діяльність органів державної влади, прийняті ними рішення та стратегії. Завдяки належно організованім стратегічним комунікаціям глава держави та уряд можуть ефективно пояснити громадськості свої дії, мету та доцільність прийнятих рішень.

Крім того, стратегічні комунікації допомагають упорядковувати кризовими ситуаціями та конфліктами, що виникають навколо державних рішень. Швидко, точно та адекватне реагування на негативні події або інформацію може значно зменшити їхній шкідливий вплив на довіру громадськості та навіть допомогти відновити її.

Також стратегічні комунікації сприяють підвищенню транспарентності урядових органів та підвищенню доступності інформації для громадськості. Чим більше інформації надається відкрито та зрозуміло, тим більше довіри можна очікувати з боку суспільства.

В контексті нашого дослідження особливо важливим є те, що стратегічні комунікації відіграють ключову роль у протидії дезінформаційним кампаніям, що мають на меті порушувати довіру громадськості до влади, спричиняти паніку та загрожувати національній безпеці, особливо в умовах збройної агресії проти України з боку РФ. Застосування стратегічних комунікацій дозволяє органам державної влади ефективно реагувати на поширення неправдивої та маніпулятивної інформації й активно контролювати ситуацію.

Щодо самого поняття дезінформації, то серед дослідників немає однозначної думки щодо його визначення. Це дає можливість розглядати дезінформацію як широкий спектр методів та стратегій, спрямованих на створення та поширення неправдивої, маніпулятивної або викривленої інформації з метою впливу на об'єкт таким чином, щоб він сприйняв дійсність неадекватно. При цьому ключовою ознакою дезінформації є її зловмисність. Тобто, на відміну від помилки, дезінформація є свідомим обманом, спрямованим на завдання шкоди об'єктові дезінформаційного впливу. Метою такого обману є намір подати об'єктові інформацію, "яка вводить його в оману стосовно справжнього стану справ та створює викривлену реальність" [14, с. 31]. Тобто "дезінформація є умисним викривленням реальності та поширенням хибних тверджень" [15] з намаганням нав'язати об'єкту спотворене уявлення про дійсність.

Щодо об'єкту дезінформації, то ряд вітчизняних дослідників вважає, що йдеться не про окрему приватну особу, а про завдання шкоди державним або суспільним інтересам через маніпулятивний інформаційно-психологічний вплив на громадську думку [16, с. 125]. Серед зарубіжних науковців такої думки дотри-

мується, зокрема, Д. Фелліс, який говорить про маніпулятивний вплив дезінформації на широкий загал для "формування підтримки чи протидії певній політичній, соціальній чи економічній ініціативі" [17]. Втім, автор й не виключає, що дезінформація може завдавати шкоди не лише суспільству в цілому, а й правам та свободам окремої людини. Більш категоричним щодо цього є український дослідник Г. Почепцов, який наполягає на тому, що кінцевими об'єктами дезінформації виступають держави, корпорації та великі групи населення [15]. У свою чергу В. Шлапаченко уточнює, що в разі, якщо йдеться про окрему особу як об'єкт дезінформації, то це особа, яка уповноважена приймати державні рішення [18, с. 80].

Отже, можемо підсумувати, що дезінформація — це свідомий процес створення та поширення недостовірної інформації, спрямований на завдання шкоди державним або суспільним інтересам через маніпулятивний інформаційно-психологічний вплив на громадську думку.

Зазначимо, що негативний вплив дезінформації на довіру суспільства до органів державної влади є серйозною проблемою. Зокрема, цілеспрямовані дезінформаційні кампанії можуть значно підважувати довіру громадськості до офіційних джерел інформації та спонукати суспільство до скептицизму стосовно новин, повідомлень та даних, що надходять через такі інформаційні канали.

Можемо виокремити кілька ключових чинників, які підважують довіру до офіційних джерел інформації. Передовсім, це активне поширення великої кількості недостовірної інформації в інформаційному просторі. Коли хибні або спотворені дані активно розповсюджуються через різні комунікаційні канали, це може призвести до втрати довіри до всіх без винятку джерел інформації. Люди можуть стати більш обережними і скептичними щодо того, що вони читають абочують, навіть якщо інформація походить від офіційних та перевірених джерел. З іншого боку, коли джерело інформації чи новин піддається звинуваченням у відвертій пропаганді чи прикрашанні дійсності, це може викликати сумніви у його намірах і цілях. Люди так само можуть почати сумніватися у достовірності даних, наданих цим джерелом, і можуть стати менш схильними довіряти йому у майбутньому.

Дезінформація також може призвести до втрати довіри до політичних інститутів, включаючи главу держави, уряд, парламент та політичні партії, що може підважити легітимність дій політичних лідерів та органів влади та викликати дезорганізацію та нестабільність у суспільстві.

Крім того, дезінформація може сприяти посиленню спекуляцій у суспільстві, що у свою чергу призводить до зростання недовіри та соціальної напруги. Наприклад, поширення неправдивої інформації про реальні або уявні загрози чи про неправомірні дії посадових осіб щодо громадян без належної перевірки фактів може викликати негативну реакцію, особливо в умовах війни.

Також дезінформація може створити атмосферу недовіри до наукових досліджень та експертної думки. Це може призвести до відмови суспільства від фактів та наукових доказів на користь конспірологічних теорій або альтернативних тверджень, що може завдати значної шкоди.

Нарешті, дезінформація може сприяти поляризації суспільства та посилити розкол між різними групами. Коли через дезінформацію люди вірять у різні версії подій, це може загострити соціальні конфлікти та поділити суспільство на протистояння.

В цілому, наслідки дезінформації для громадської довіри можуть бути надзвичайно серйозними і мати довгострокові наслідки. Протидія цьому явищу потребує вироблення ефективних стратегічних комунікацій, що базуються на певних принципах. Передовсім, це означає прозорість та відкритість у діяльності органів державної влади. Публічне розкриття інформації щодо процесів ухвалення рішень сприяє довірі до державних інститутів. Наприклад, активна представленість органів влади, посадових осіб, політичних та громадських лідерів у соціальних мережах може слугувати індикатором відкритості державної політики. Більше того, як зауважують дослідники, на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій еволюція мережевих технологій стає домінуючою і сприяє формуванню мережевої парадигми [19]. Зокрема, Н. Новосельський зазначає, що вихід на передній план технологічних домінант викликає активне втручання політичних акторів у змагання за контроль над новими технологіями. Таким чином політичний компонент у структурі контенту нових медіа стає все більш очевидним, а влада все більше використовує цифрові інструменти для взаємодії із суспільством [20].

Слід також відзначити, що для представників влади комунікація в соціальних мережах є важливим джерелом інформації щодо настроїв суспільства та його реакцій на дії самої влади, що дає змогу виявляти певні тенденції у суспільних процесах. Однак науковці попереджають про небезпеку надмірного використання такого каналу зворотного зв'язку, що може призвести до популістської залежності влади від проблем користувачів соцмереж [21, с. 89]. Важливо зауважити, що соціальні мережі відображають лише частину суспільства, і орієнтуючись лише на цю частину, суб'єкт політики не має повної картини дійсності. Натомість, органам державної влади необхідно більш активно взаємодіяти з іншими суб'єктами, такими як державні установи, експерти з різних галузей, громадські організації та громадські групи. Спільні зусилля мають потенціал підвищити ефективність протидії дезінформації з кількох причин.

По-перше, різні суб'єкти можуть поділитися своїм досвідом та ресурсами для створення більш комплексних стратегій з протидії дезінформації. Наприклад, громадські групи можуть забезпечити доступ до важливої інформації та перевірених джерел, тоді як експерти з медіа можуть допомогти в ідентифікації та аналізі фейкових новин.

По-друге, спільна робота може сприяти підвищенню рівня освіти громадськості щодо розпізнавання дезінформації та впливати на формування критичного мислення серед населення. Залучення експертів та активістів до проведення інформаційних кампаній та освітніх заходів може допомогти створити культуру критичного аналізу інформації серед громадян.

Нарешті, співпраця між органами влади та громадськістю може зміцнити довіру громадян до державних інституцій та підвищити легітимність дій уряду в сфері інформаційної політики.

Завершальним елементом ефективної стратегії комунікації є проведення навчальних заходів і кампаній з підвищення інформаційної грамотності серед населення. Ці заходи можуть включати в себе різноманітні форми освітніх програм, тренінгів, вебінарів, інформаційних кампаній тощо. Переваги таких заходів очевидні. По-перше, вони допомагають громадянам розвинути навички критичного мислення та аналізу інформації. Навчання сприяє формуванню у людей здатності критично оцінювати джерела інформації, перевіряти їх достовірність та робити обґрунтовані висновки. По-друге, навчальні заходи створюють обізнаність серед громадян щодо методів маніпуляції та поширення дезінформації. Люди, які знають, як працюють такі механізми, менше вразливі до їх впливу та можуть легше відрізнити правдиву інформацію від фейкової. Такі навчальні заходи можуть бути організовані на різних рівнях, включаючи школи, університети, громадські організації, медіа та державні установи. Ініціативи з підвищення інформаційної грамотності мають перспективу стати важливим інструментом у протидії дезінформації та зміцненні демократичних процесів у суспільстві.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можемо зробити висновок, що в Україні триває активний процес становлення системи стратегічних комунікацій. Органами державної влади вжито ряд організаційних та практичних заходів для підвищення своєї здатності впоратися з викликами та завданнями у сфері стратегічних комунікацій, зокрема, вироблення ефективної інформаційної політики для активної взаємодії з громадськістю та протидії дезінформаційним кампаніям, спрямованим на підваження легітимності державної влади.

Проте, до цього часу не вдалося налагодити ефективний механізм координації та співпраці між різними владними структурами, залученими до реалізації заходів щодо протидії загрозам у сфері інформації. Особливу увагу слід звернути на політику "єдиного голосу", яка вимагає узгодженості позицій між владними органами. Успішна реалізація цих заходів сприятиме підвищенню стійкості суспільства до дезінформації та збільшенню довіри громадян до органів до органів державної влади та офіційних джерел інформації.

Водночас, механізми впливу дезінформації на формування суспільної довіри мають значний вплив на динаміку та структуру суспільства. Дезінформація, яка передає неправдиву або приховану інформацію, може спричинити серйозні наслідки для довіри громадян до органів влади та інших державних інститутів. Один із таких механізмів полягає у масовому поширенні дезінформації та маніпулятивних повідомлень в інформаційному просторі. Це може призвести до формування спотворених уявлень про дійсність та хибних стереотипів у суспільстві, а також порушити довіру до офіційних джерел інформації.

Протидія цим процесам вимагає, зокрема, розвитку критичного мислення серед громадян та забезпечення доступу до достовірної інформації, оскільки ефективні стратегічні комунікації передбачають не лише реакцію на дезінформаційні загрози, а й активне створення та поширення правдивої та достовірної інформації.

Публічність, транспарентність та доступність інформації про діяльність урядових структур створюють оптимальні умови для запобігання поширенню дезінформації та збереження довіри громадськості до державних інститутів. Важливо зазначити, що соціальні мережі стали важливим джерелом інформації для представників влади, але важливо використовувати цей канал зворотного зв'язку обережно, оскільки надмірне їх використання може призвести до популістських тенденцій в державній політиці.

Зазначимо, що одним із потенційних напрямків подальших досліджень у цій сфері може стати більш глибокий аналіз ефективності конкретних методів та стратегій протидії дезінформації через стратегічні комунікації. Це може включати в себе більш детальне вивчення впливу інформаційних кампаній на обізнаність та поведінку суспільства, а також оцінку ефективності різних освітніх програм та ініціатив з підвищення інформаційної грамотності.

Крім того, можливим напрямом досліджень може стати вироблення нових технологічних рішень, спрямованих на протидію дезінформації, наприклад, інноваційних алгоритмів машинного навчання для автоматичного виявлення недостовірної інформації.

Також цікавим напрямом досліджень може стати аналіз ролі соціальних медіа в поширенні дезінформації та вироблення механізмів стримування негативного впливу соціальних платформ у сфері стратегічних комунікацій та протидії дезінформації можуть допомогти розвинути більш ефективні методи та стратегії зміцнення довіри до офіційних джерел інформації та органів державної влади в цілому.

Література:

1. U.S. National Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication. Policy Coordinating Committee (2007). URL: <https://2001-2009.state.gov/documents/organization/87427.pdf> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
2. National framework for strategic communication. Report of the Federal government. United States. White House Office (2010). URL: <https://www.hsdl.org/?abstract&did=27301> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
3. Remarks by the President in State of the Union Address. The White House. Office of the Press Secretary (2015). URL: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/20/remarks-president-state-union-address-January-20-2015> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
4. Cornish P., Lindley-French J. and Yorke C. Strategic Communications and National Strategy. Chatham House. London, 2011. URL: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911es-stratcomms.pdf> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
5. A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy. The Diplomatic Service of the European Union (2016). URL: http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf (Дата звернення 27.03.2024 р.).
6. Thomas G.F., Stephens K.J. An Introduction to Strategic Communication. International Journal of Business Communication. 2014. 52 (1). P. 3—11. doi: 10.1177/2329488414560469.
7. Reding A., Weed K. and Ghez J. NATO's Strategic Communications concept and its relevance for France. 2010. URL: https://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR855z2.html (Дата звернення 27.03.2024 р.).
8. Про нову редакцію Воєнної доктрини України: Указ Президента України № 555/2015 від 24.09.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
9. Безверхнюк Т.М., Сивак Т.В. Тенденції розвитку кваліфікаційних потреб у спеціалістах зі стратегічних комунікацій. Теоретичні та прикладні питання державотворення. 2016. № 18. С. 61—82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2016_18_8 (Дата звернення 27.03.2024 р.).
10. Ліпкан В.А. Поняття та структура стратегічних комунікацій на сучасному етапі державотворення. URL: <http://lipkan.com/ponyattya-ta-struktura-strategichnih-komunikatsij-na-suchasnomu-etapi-derzhavotvorenniya/> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
11. Хорішко Л.С. Стратегічні комунікації України в контексті євроінтеграції. Політикус: наук. журнал. 2022. Спецвипуск. С. 106—111. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16481> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
12. Кундеус О. Стратегічні комунікації України в контексті євроінтеграційних перспектив. Європейська інтеграція України в умовах війни Росії проти України: роль академічних та громадських спільнот: збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., (м. Рівне, 09 листопада 2023 р.). Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції. Київ. 2023. С. 48-52.
13. Paul C. Getting Better at Strategic Communication // RAND Corporation. Santa Monica, 2011, 18 p. URL: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/2011/RAND_CT366.pdf (Дата звернення 27.03.2024 р.).
14. Кіца М.Я. Особливості та методи виявлення фейкової інформації в українських ЗМІ. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Журналістські науки. № 1 (883), 2017 р. Видавництво Львівської політехніки. С. 28—32. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16109/kitsa.pdf> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
15. Почепцов Г. (Дез)інформація, / Под общей редакцией Н. Лигачевой и Г. Петренко / Редакцией М. Олійник, Київ: Паливода А.В., 2019. 248 с.
16. Фейки як інструмент впливу на вибори. Аналітична доповідь. 2020 р, 209 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/fake_news_fin_full_clean.pdf (Дата звернення 27.03.2024 р.).
17. Fallis D. What is disinformation? Library trends. 2015. № 63.3. Pp. 401—426. URL: <https://www.ideals-illinois.edu/items/92058/bitstreams/300516/data.pdf> (Дата звернення 27.03.2024 р.).
18. Шлапаченко В.М. Дезінформація як спосіб інформаційно-психологічного впливу. Інформаційна безпека людини, суспільства, держави. 2013. № 2(12). С. 78—86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2013_2_15 (Дата звернення 27.03.2024 р.).
19. Коновал В.О. Мережеві технології у сучасних умовах суспільного розвитку: філософські концепції. Інвестиції: практика та досвід: науковопрактичний журнал. 2019. № 2. С. 134—139.

20. Новосельський І.Ф. Конвергентні медіа в соціокультурному полі України: політологічний аспект. автореф. дис. ... д. філос. з політології: 2021-04-16. Донецький національний університет імені Василя Стуса, URL: <https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/9789> (Дата звернення 27.03.2024 р.).

21. Застава І.В., Новікова Л.В., Харченко І.М. Інформаційне суспільство та інститути демократії: особливості прояву в сучасних глобалізаційних процесах. Сучасне суспільство. 2017. № 1 (13). С. 81—93. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/politology/article/view/225/222> (Дата звернення 27.03.2024 р.).

References:

1. Policy Coordinating Committee (2007), "U.S. National Strategy for Public Diplomacy and Strategic Communication", available at: <https://2001-2009.state.gov/documents/organization/87427.pdf> (Accessed 27 marth 2024).

2. United States. White House Office (2010), "National framework for strategic communication. Report of the Federal government", available at: <https://www.hsdl.org/?abstract&did=27301> (Accessed 27 marth 2024).

3. The White House. Office of the Press Secretary (2015), "Remarks by the President in State of the Union Address", available at: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2015/01/20/remarks-president-state-union-address-January-20-2015> (Accessed 27 marth 2024).

4. Cornish, P., Lindley-French, J. and Yorke, C. (2011), "Strategic Communications and National Strategy", Chatham House, London, available at: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/r0911es-stratcomms.pdf> (Accessed 27 marth 2024).

5. The Diplomatic Service of the European Union (2016), "A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy", available at: http://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf (Accessed 27 marth 2024).

6. Thomas, G.F. and Stephens, K.J. (2014), "An Introduction to Strategic Communication", International Journal of Business Communication, vol. 52 (1), pp. 3—11. DOI: <https://doi.org/10.1177/2329488414560469>

7. Reding, A., Weed, K. and Ghez, J. (2010), "NATO's Strategic Communications concept and its relevance for France?", available at: https://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR855z2.html (Accessed 27 marth 2024).

8. President of Ukraine (2015), Decree "On the new edition of the Military Doctrine of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015#Text> (Accessed 27 marth 2024).

9. Bezverkhnyuk, T.M. and Sivak, T.V. (2016), "Trends in the development of qualifications of specialists in strategic communications", Theoretical and applied issues of state formation, vol. 18, pp. 61—82, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tppd_2016_18_8 (Accessed 27 marth 2024).

10. Lipkan, V.A. (2016), "The concept and structure of strategic communications at the current stage of state formation", available at: <http://lipkan.com/ponyattya-ta-struktura-strategichnih-komunikatsij-na-suchasnomu-etapi-derzhavotvorenniya/> (Accessed 27 marth 2024).

11. Khorishko, L.S. (2022), "Strategic communications of Ukraine in the context of European integration", Politikus: scientific journal, Special issue, pp. 106-111, available at: <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/16481> (Accessed 27 marth 2024).

12. Kundeus, O. (2023), "Strategic communications of Ukraine in the context of European integration prospects", Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Yevropejs'ka intehratsiia Ukrainy v umovakh vijny Rosii proty Ukrainy: rol' akademichnykh ta hromads'kykh spil'not" [Collection of materials of the International scientific-practical conference "European integration of Ukraine in the conditions of Russia's war against Ukraine: the role of academic and public communities"], Ukrainian Association of Teachers and Researchers of European Integration, Kyiv, Ukraine, pp. 48—52.

13. Paul, C. (2011), "Getting Better at Strategic Communication", RAND Corporation, Santa Monica, available at: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/testimonies/2011/RAND_CT366.pdf (Accessed 27 marth 2024).

14. Kitsa, M.Ya. (2017), "Features and methods of identifying fake information in Ukrainian media", Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politehnika", Series: Journalistic Sciences, Lviv Polytechnic Publishing House, vol. 1 (883), pp. 28—32, available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/apr/16109/kitsa.pdf> (Accessed 27 marth 2024).

15. Pocheptsov, H. (2019), (Dez)informacija [(Dis)information], Palivoda A.V., Kyiv, Ukraine.

16. The National Institute for Strategic Studies (2020), "Fakes as a tool of influence on elections", Analytical report, available at: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-01/fake_news_fin_full_clean.pdf (Accessed 27 marth 2024).

17. Fallis, D. (2015), "What is disinformation?", Library trends, vol. 63.3. pp. 401—426, available at: <https://www.ideals.illinois.edu/items/92058/bitstreams/300516/data.pdf> (Accessed 27 marth 2024).

18. Shlapachenko, V.M. (2013), "Disinformation as a means of informational-psychological influence", Information Security of the Individual, Society, State, vol. 2 (12), pp. 78—86, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2013_2_15 (Accessed 27 marth 2024).

19. Konoval, V.O. (2015), "Network technologies in modern conditions of social development: philosophical concepts", Investments: Practice and Experience: Scientific and Practical Journal, vol. 2, pp. 134—139.

20. Novoselsky, I.F. (2021), "Convergent media in the socio-cultural field of Ukraine: political science aspect", Abstract of Ph.D. dissertation, Political Sciences, Donetsk National University named after Vasyl Stus, Vinnytsia, Ukraine, available at: <https://abstracts.donnu.edu.ua/article/view/9789> (Accessed 27 marth 2024).

21. Zastava, I.V., Novikova, L.V. and Kharchenko, I.M. (2017), "Information society and democracy institutions: features of manifestation in modern global processes", Modern society, vol. 1 (13), pp. 81—93, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2013_2_15 (Accessed 27 marth 2024).

Стаття надійшла до редакції 01.04.2024 р.